

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Physicam, siue Scientiam de Corpore naturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

IV. Quæ agentia creare possint?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95236](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95236)

CAPVT III.

Tertia pars verioris sententia suadetur.

23. **S**cilicet, actionem creatiuam nonnunquam in modo quodam reali inter causam, & effectum medio consistere. Quia eadem numero actio est de se indifferens, vt creatiua, vel generatiua sit: quare si, quod probabilius est, accidentia Eucharistica in quantitate non fuscipiantur de facto, eadem numero productio caloris ante consecrationem hostiæ generatio est, & post eius consecrationem actio creatiua: nimirum, prout producta dependentiæ à subiecto ei actioni abest, aut adest: at actio generatiua, qua ignis verbi gratia calorem producit, in modo reali consistit: igitur etiam actio creatiua caloris ab eius generatione non omnino distincta in modo quodam reali consistit.
24. Pro maioris propositionis luce, & intelligentia præmitto primò; actionem productiuam caloris ad solam caloris entitatem terminari, & hanc solam vi illius extrahi à statu possibilitatis ad statum existentie; vnionem vero caloris, eiusque à subiecto dependentiam alia actione realiter distincta ad statum actualis existentie produci: actio namque nihil aliud est, quam determinatio, vt res existat à suis causis: igitur pro diuersitate existentie, rei que existentis diuersa determinatio, & actio assignatu opus est: at calor existens, eiusque vnio realiter distinguuntur: ergo diuersæ actiones eis respondent: hac ratione, quia calor, & eius vnio realiter differunt, diuersas realiter vbiaciones, & durationes sortiuntur.
25. Præmitto secundò; productionem caloris non habere ex se, quod generatiua, aut creatiua sit, sed potius ab his duabus differentiis præscindere: operosum non est hoc secundum exiis, quæ primò præmissa sunt deducere: nam ea productio solam formam caloris producit: at forma caloris secundum se nec pendet actu, nec independet à subiecto: igitur eius solius productio nec facit eam pendere, nec independere à subiecto; ac proinde nec generatiua, nec creatiua est, nisi aliud ei superueniat.
26. Præmitto tertio; productionem caloris esse generatiuam illius prout coniunctam cum productione vnionis, seu dependentiæ caloris à subiecto; esse verò creatiuam prout coniunctam cum carentia illius dependentiæ: eatenus enim productio caloris est eius generatiua, vel creatiua, quatenus eum dependenter, vel independenter à subiecto producit: at vtrius modo eum producit, prout cum actione productiuam vnionis, seu dependentiæ coniungitur, ab eave superatur. Hæc, quæ præmissimus, & supposuimus ad probationem maioris, hac ratione accommodari possunt: nam productio caloris quod generatiua sit, habet ex consortio actionis, qua eius vnio, seu passio producit: quod verò creatiua sit, ex carentia eius actionis, & vnionis: at productio caloris indifferens est ad huiusmodi consortium, aut carentiam, saltem diuinitus, ac supernaturaliter: igitur vt creatiua, vel generatiua sit, eo ipso indifferens est.
27. Secundo suaderetur idem intentum: quia creatura ad creandum saltem supernaturaliter euehi

potest: at eiusmodi creatio in modo quodam reali formaliter consistit: ergo: maior infra suadebitur: minor probatur, quia talis actio creatiua in effectu creato Angelo verbi gratia non consistit, cum Angelus existere possit absque eo, quod ab aliqua creatura creetur, nec etiam consistit in voluntate Dei, qua videlicet actionem causæ creatæ ne ex parte quidem compleri posse superius tract. 1. c. 1. ostensum manet: reliquum igitur est, vt ea actio creatiua in modo consistat.

Verum contra hanc nostre sententiæ partem obici solet: si actio creatiua consisteret in modo, alicui subiecto inherere, & ab eo in genere causæ materialis dependere deberet: siquidem eiusmodi modus esset in prædicamento accidentis: ergo esset accidentis: cum ergo accidentis esse sit inesse, siue inherere, sanè alicui subiecto necessario inesset, atque inhereret: at nulli subiecto inherere, ab eovè in genere causæ materialis dependere potest: quod enim eius subiectum assignari potest? non enim agens videlicet Deus, cui nihil inherere salua eius immutabilitate potest, vt compertum est: non subiectum inhesionis termini creati, cum eiusmodi subiectum nullum sit: nec tandem ipse terminus creatus, aliàs modus crationis termino suo natura prior, ac posterior esset: prior quidem, eo quod omnis actio terminum suum natura anteuertat; posterior verò, quia ab eo in genere causæ materialis dependet.

Hæc obiectio in nostris principiis facilis soluta est: in primis namque maior argumenti falsa est, vt in Metaphysica ostendam, vbi paramiam illam, *accidentis esse est inesse*, à nonnullis Thomistis nullo iure in scholas inuectam esse nullo iure constabit: minor etiam argumenti facile negari potest: subiectum enim cui modus actionis creatiue inherere possit, nec est subiectum inhesionis termini creati, nec ipse terminus creatus, sed agens, quod per eam creat: cum enim actio creatiua non à solo Deo, sed interdum etiam ab agente creato dependeat, idque non solum de possibili, vt aiunt, verum etiam quodammodo de facto, vt cum ignis verbi gratia species Eucharisticas calefacit; sanè actio creatiua agens ali-quod, in quo suscipi, & cui inherere possit, nimirum creaturam suapte natura respicit. Quid autem alij in suis principiis respondere possint, ipsi viderint.

CAPVT IV.

Quæ agentia creare possint?

Aspero primò: Deus optimus Maximus creare potest, & actu plura creauit, & ex nihilo produxit. Hæc assertio contra antiquos Philosophos iam fide sancta est: Genes. 1. *In principio creauit Deus cælum, & terram*: Pauli ad Hebræos 3. *qui omnia creauit, Deus est*, & in Conc. Lateranensi 2. cap. ibi: *Deus dicitur vnium vniversorum principium, creator omnium inuisibilium, & visibilium, & spiritualium & corporalium, qui sua omnipotenti virtute, simul ab initio temporis vtrâque de nihilo condidit creaturam spiritua-lem, & corporalem, Angelicam videlicet, & mundanam.*

Deinde ratione demonstrari eadem assertio potest;

test: quia creatio nullam implicationem inuoluit: ergo possibilis est, si cui autem agenti possibilis est, maxime primo agenti, cuius incircumscrip- ta perfectio perfectum illum agendi modum suo si- bi iure vindicare videtur: antecedens probatur, quia creatio, siue productio rei ex nihilo ita intel- ligenda non est, ut res ex nihilo, velut ex prae- supposita materia educatur; id enim impossibile est (quo enim pacto id, quod nihil est, eius quod ali- quid est fulcrum, & receptaculum esse potest?) sed ita ut nihil terminus a quo rei sit: in quo cer- tē nulla terminorum repugnantia est; cum aliud non sit, quam quod antea omnino nihil erat, & nec in se, nec in subiecto quasi semine vllum esse habebat, modò aliquid in rerum natura esse.

§2. Rursus; nobilior est influxus causae efficientis, quam causae materialis: at Deus independentē ab omni causa efficiēti creatā potest rem produ- cere: ergo a fortiori independentē ab omni cau- sa materiali rem producere, atque adeo creare po- terit. Præterea: causa finalis iuxta Aristotelem, causa causatum, & reliquis anterior est; & tamen independentē ab omni fine creato Deus operari potest. Quid ni ergo, & independentē ab omni subiecto creato, prout ad creationem oportet? Demum, in subiectis non est procedere in infi- nitum de facto: ergo primum aliquod subiectum existit in rebus: hoc autem a Deo produci debet, & non nisi independentē a subiecto, ab eo pro- duci potest: ergo ita producitur, atque adeo creatur.

§3. Pater Suarez disput. 20. Metaphysicæ sect. 1. numero 14. hoc idem probat, primò: quia mo- dus operandi est proportionatus modo essendi: cum ergo Deus independentē a subiecto existat, independentē ab eo operari poterit. Secundò, quia virtus operatiua definita ad agendum in subiecto, & a subiecto, valde contracta, & limita- ta est: ergo Deo attribuenda non est. Tertiò, quia Deo attribuendus est modus operandi altio- ris rationis, quam is, qui causis secundis consen- taneus est: at talis operandi modus alius, quam creatio esse nequit.

§4. Hac acutè, & grauiter excogitata sunt: cate- rum omnino non conuincunt. Ad primum enim responderi potest, modum operandi non sequi modum essendi quoad independentiam a subie- cto; quia ratione Angelus naturaliter existit inde- pendentē a subiecto, naturaliter tamen operari nequit independentē a subiecto: in eo ergo mo- dus operandi modum essendi sequitur, quòd quo perfectius est esse rei, eo perfectius operatur, siue perfectior illa operatio a subiecto dependens, siue independentē sit. Ad secundum etiam dici po- test: si virtus actiua Dei finita esset ad aliquod determinatum subiectum, hoc est, ad subiectum his peculiaribus accidentibus, & non aliis dispo- situm, & in tali distantia, & non maiori colloca- tum, haud secus, ac ignis verbi gratia ad subie- ctum determinatum definitus suapte natura est. Si, inquam, Deus hac ratione ad subiectum ali- quod determinatus esset, eius virtus contracta, & limitata foret. Caterum aliter se res habet: nam Deus in quouis subiecto, & quibuscumque acci- dentibus disposito, & quacumque distantia se- moto operatur: quòd certè nulli agenti creato contingit. Ad tertium etiam dici potest: ut Deus modum operandi altioris rationis, quam

nulla creatura sibi vendicet, satis superque est id, quod omnes in confesso habemus, nimirum Deum independentē ab vlla causa efficiēti a se distincta operari, secus verò creaturam: vnde er- go necessarium est, ut Deus operari debeat inde- pendentē ab omni causa materiali, & creatura è contra dependentē ab ea operetur?

Assero secundò: possibilis est creatura, cui vir- tus creandi natia sit: ita Alensis, Henricus, Du- randus, Gabriel, Hurtado, Arriaga, & alij complu- res. Probatur, primò: quia longè maius est, infi- nitam, omnique ex parte illimitatam Dei essen- tiam intueri, quam entitatem creatam, & finitam a non esse, ad esse per creationem traducere: at possibilis est creatura, quæ naturaliter Deum in- tueri, & clarè conspiciere possit: ergo & creatura, quæ entitatem creatam a non esse ad esse sine sub- iecto transferre, eamque creare naturaliter pos- sit: maior perspicua est: minor ex materia de vi- sione supponenda est. Secundò, quia indepen- dentia in operando a causa non solum finita, ve- rum etiam omnium causarum imperfectissima, qualis est materia prima, in eo cui conaturalis sit, infinitam perfectionem arguere nequit: ergò non est, cur creatura conuenire nequeat. Tertiò, quia ut assertionem sequenti constabit, creatura de facto existentes ad creandum supernaturaliter euehi possunt: cur ergo alia creatura altioris or- dinis possibiles non sint, quæ naturaliter creari queant? Quartò, quid maius est, ignem verbi gratia. Deo obedire in producendo calore abs- que vllò subiecto, quam in non producendo ca- lore in subiecto capaci, & approximato? at quo- ad hoc posterius ignis Deo obedire potest, ut in igne Babylónico cernere est: ergo & quoad illud prius. Quintò, tandem id ipsum constabit ar- gumentorum solutione: ad quam capite sequenti gradum faciemus.

Assero tertiò: Creatura de facto existentes di- uinitus, ac supernaturaliter ad aliquid creandum euehi possunt: ita Magister in 4. dist. 5. §. ult. D. Thomas in 4. quæst. 1. art. 3. quæst. iunc. 3. ad 3. & in 2. dist. 1. quæst. 1. art. 3. Gabriel in 4. dist. 1. quæst. 1. Hurtado, & Arriaga in præsent. Probatur, quia in creaturis de facto existentibus datur virtus, quæ obediētiā appellatur, & effe- ctus rei minimè connaturales respicit ut lib. 4. præcedenti ostendi: igitur non est, cur in iis vir- tus obediētiā ad creandum non insit, quamuis naturaliter creare nequeant. Secundò, huc ap- plicari possunt duæ priores rationes numeri præ- cedentis. Tertiò id ipsum solutione argumēto- rum capite sequenti tradenda, necnon dicendis numero sequenti constabit.

Assero quartò: probabile est, plures creaturas de facto supernaturaliter, & miraculosè creare: probatur, quia probabile est, accidentia Eucharis- tica, calorem verbi gratia aut siccitatem, aliasve qualitates similes, in quantitate non suscipi; id, quod cum reliquis accidentibus commune ha- bent: at hoc ipso ignis calorem Eucharisticum non creare non potest: maior perspicua est: mi- nor probatur, quia eadem numero actio genera- tiua, & creatiua esse potest, ut tract. sequenti la- tē ostendemus: igitur ignis calorem in hostia non consecrata generans, eundem calorem, per priorem actionem postea creabit: eum enim ge- nerare, siue dependentē a quantitate post conse- crationem producere non potest. Quo certè euen- tu

35.

36.

tu

tu non solum ignis creat, verum etiam per actionem quoad substantiam naturalem creat, esto quoad miraculosa sit: tum, quia est coniuncta cum independentia caloris subiecto, quam tamen suapte natura non postulat: tum, quia in eo euentu Deus miraculose supplet concursum causae materialis in calorem, in eumque, & velut causa vniuersalis, & velut causa particularis influit. Quae doctrina ne cui noua videatur, est expressa Durandi in 2. dist. 1. q. 4. & P. Molinae 1. part. q. 45. art. 5. disp. 1.

37. Deinde probabile est, transubstantiationem panis, & vini in corpus, & sanguinem Christi, esse actionem, qua tota substantia Christi verè de nouo producit sub speciebus sacramentalibus: quae certè actio creatiua non esse non potest: at verba Sacerdotis ad eam actionem physicè concurrunt, vt longè probabilius est: ergo ad actionem creatiuam physicè concurrunt, ac proinde creant.

38. Affero quintò: nulla creatura de facto naturaliter creat, aut creauit. Probatur; tum, quia nullam operationem cernimus, quae à subiecto, causae materiali non dependeat: signum ergo est, eam esse conditionem rerum de facto existentium, vt nulla earum naturaliter creare possit: tum, quia siqua creatura de facto existens naturaliter creauisset, maximè creatura Angelica, quae ceteras dignitate antecedit; at nullum Angelum creasse perspicue docet Prosper in lib. sententiarum, quas ex operibus Augustini decerpit, continenturque ad finem tertij toni operum Augustini sent. 1. 46. ibi: *Nullius, quamuis minima natura, nisi Deum creatorem credi, aut dici licet ab aliquo; quia etsi Angeli iussi, aut permisi adhibeant operationem suam rebus, quae gignuntur in mundo, tam non sunt creatores animalium, quam nec Agricola frugum, atque arborum*: quibus verbis profecto sermo est Prospero, & Augustino de creatione in sensu nostrae controuersiae, & prout est productio rei ex non praesupposito subiecto, siue, quod perinde est, prout distinguitur ab actione generatiua, qua agens rei, quae gignitur, operationem suam adhibet, vt ex contextu apertissimum est; aiuntque Angelos, quantumuis per actionem generatiuam, ad formas animalium, aut certè ad dispositiones praeuias concurrant, easve applicent; eos tamen nequaquam creare animalia, aut secundum quid, quoad eorum materiam primam, aut simpliciter, & quoad eorum supposititalitatem, hoc que solius Dei proprium esse.

CAPUT V.

Argumenta contraria soluntur.

39. Pythagoraei, Stoici, Platonici, Trismegistus etiam Anaxagoras, & Galenus lib. de vsu partium. cap. 10. non pauci etiam Haeretici apud Augustinum lib. de Haeres. in 46. & 59. & Tertullian. lib. contra Hermogen. cap. 1. & 8. & Iræneum, Lactantium, aliosque Patres rerum creationem possibilem esse negant.

40. Pro quorum errore contra primam assertionem cap. praet. obiici potest, & solet, primò: infinitam distantiam non est pertransire: at inter ens, & nihil est infinita distantia: ergo non est, illam pertransire: eam autem pertransire est à nihilo ad

esse rem transferre, siue, quod perinde est, rem creare: ergo creare impossibile est. Secundo: nequit vlla virtus passiuæ rem sustentare absque concursu alicuius virtutis actiuæ: ergo è contra nequit vlla virtus actiuæ rem efficere absque concursu alicuius virtutis passiuæ, atque adeo creare nequit. Mitto alia, vel his leuiora. Ad primum respondeo, non posse pertransiri distantiam simpliciter infinitam à virtute finita, secus verò à virtute simpliciter infinita: quare quamuis creatura sola sua virtute finita distantiam infinitam inter ens, & nihil pertransire, & creare nequeat, non erit, cur Deus qua pollet virtute infinita, eam distantiam pertransire, & creare non possit? Ad secundum respondeo, manifestam esse vtriusque discriminis rationem: siquidem quidquid patitur, siue, quod recidit in idem; *omne, quod mouetur, ab alio mouetur*; ab alio, inquam, quod aliud sit, vel ab eo, quod mouetur, & patitur, vt cum lignum verbi gratia ab igne alteratur, vel ab alio, quod aliud sit à motu ipso, & passione, eiusque termino, vt cum viuientia ab intrinseco operantur, aut gratia, & leuia in centrum feruntur. Quod axioma Aristotelicum ita intellectum, & ex terminis ipsis notissimum est, motus enim terminos à quo & ad quem distinctos postulat; & à posteriori hac ratione confirmari potest: quia vbi mouens nec ab eo, quod mouetur, nec à motu ipso, eiusve termino distingui realiter debeat, non erit, cur Deus propriè moueri, & mutari non possit; non obstante omnimoda indistinctione praedicatorum, quae ei insunt. Quamuis autem Thomistae communiter cum Capreolo in 1. dist. 3. q. 3. & Ferrariensi contra Gentes cap. 23. sentiant, illud axioma intelligendum esse de distinctione reali mouentis ab eo, quod mouetur, & in eo sensu vniuersim verum esse; id tamen nequaquam assequi poterunt. Vt ergo eo, vnde digressus sum, reuertar; *omne, quod patitur, & mouetur, ab alio mouetur*: aliud autem à quo mouetur, est causa efficiens; atque adeo omne, quod mouetur, aut patitur, vel, quod perinde est; omne, quod in genere causae materialis sustentat, causam efficientem respicit. Quid mirum ergo, si virtus passiuæ sine virtute actiuæ suscipere nequeat? Ceterum; omne, quod efficit, in aliquo subiecto necessario non efficit: vnde non est, cur virtus actiuæ sine concursu virtutis passiuæ agere non possit.

Thomistae cum S. Thoma 1. part. q. 45. art. 5. Scotistae cum Scoto in 4. dist. 1. q. 1. Nominales cum Okamo quodlib. 2. q. 9. & in 2. dist. 1. q. 1. Henric. Aegidius, Suárez, Vasquez, alique Scholastici communiter tuerentur contra doctrinam traditam cap. praeterito assert. 2. 3. & 4. solius Creatoris ita proprium esse creare, vt nulla creatura per virtutem naturalem, aut obedientialem, de facto (vt aiunt) aut de possibili creare possit. Pro quorum sententia obiici solet, primò auctoritas Sanctorum Patrum, ac in primis Athanasij serm. 3. contra Arrianos ibi: *Administrare creaturarum, & seruorum est; condere autem, & creare solius Dei, eiusque Verbi, & sapientia est*: Cyrilli lib. 2. contra Iulianum ibi: *inaccessa naturae sunt ea, quae propriè sunt solius, & omnium summè substantia; quorum vnum esse dicimus, efficaciter operari posse vt creatorem; & producere res, quae aliquando non erant*: Augustini lib. 9. super Genes. ad liter. cap. 15. ibi: *Angeli nullam omnino possunt creare naturam: solus enim vnus, cuiuslibet*